

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернівецької області** щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернівецької області в II кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Чернівецької області у II кварталі 2023 року свідчать, що на тлі відновлення енергосистеми, поступового поживлення внутрішнього попиту та зміцнення курсу гривні респонденти очікують збільшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікування щодо інфляції залишаються високими. Девальваційні очікування посилюються.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **збільшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 36.4% (у попередньому кварталі – 30.0%) (графік 1). У цілому по Україні – 17.0%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** 50.0% респондентів очікують, що інфляція не перевищить 15.0% (як у попередньому опитуванні), у цілому по Україні – 46.6%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 90.0% респондентів області (у попередньому кварталі – 72.7%). У цілому по Україні – 72.2%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств нижчими темпами:** баланс відповідей – 9.1% (у I кварталі 2023 року – 27.3%). У цілому по Україні – 9.6% (таблиця);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 36.4% (у I кварталі 2023 року – 9.1%) (таблиця). У цілому по Україні баланс відповідей – 14.5%;
- **збільшення інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 18.2% та 20.0% (у попередньому кварталі – 27.3% та 18.2% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 2.3% та 4.5% відповідно;
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах **вищими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 30.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 9.1%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 3.8%;
- **уповільнення зростання цін як на товари/послуги, що купуються, так і на продукцію власного виробництва, але вищими темпами:** баланси відповідей – 90.9% і 45.5% відповідно (у I кварталі 2023 року – 100.0% і 70.0% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва, за оцінками респондентів, найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та енергоносії, а також вартість трудових ресурсів (вплив чинника посилюється) (графік 7);
- **суттєве зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 63.6% та 54.5% відповідно (у I кварталі 2023 року – 40.0% та 27.3% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають занадто високі ціни на енергоносії, брак обігових коштів (вплив чинника посилюється порівняно з попереднім опитуванням), а також воєнні дії та їх наслідки (графік 5).

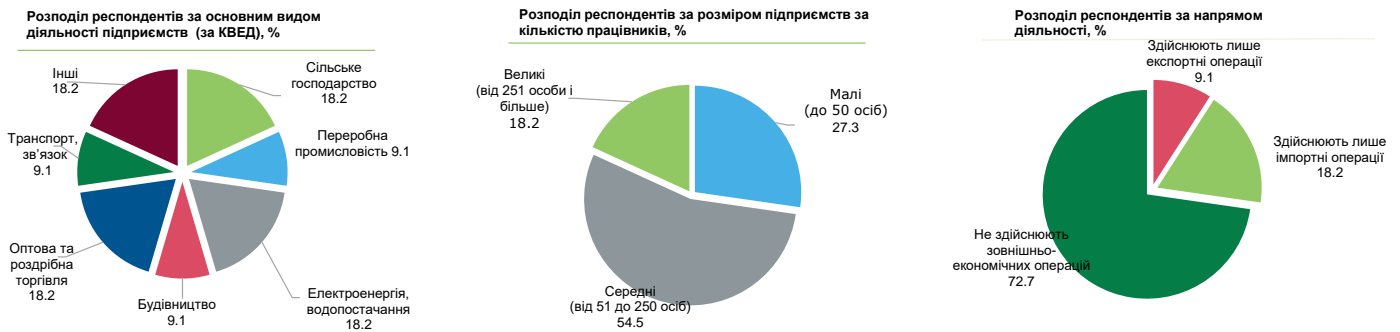
Респонденти **посилили очікування щодо потреби в запозичених коштах** для фінансування діяльності підприємств найближчим часом. Підприємства області, які планують брати банківські кредити (їх частка зросла до 40.0%), надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті (графік 8). Умови доступу до банківських кредитів останнім часом залишилися без змін (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають наявність інших джерел фінансування, надмірні вимоги до застави та занадто високі ставки за кредитами (графік 10).

Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 94.9%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

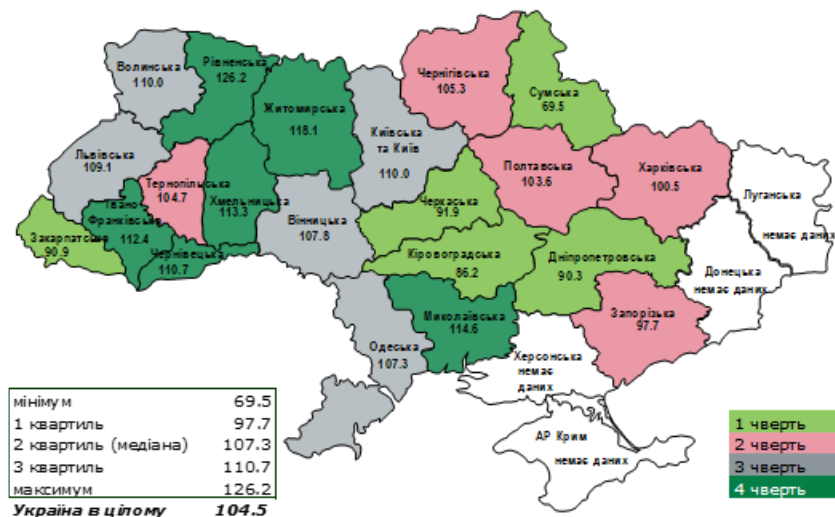
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств задовільний:** баланс відповідей – 0.0% другий квартал поспіль. У цілому по Україні поточний фінансово-економічний стан респонденти оцінюють як поганий – «мінус» 11.1%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва є нижче ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 20.0% (у I кварталі 2023 року – «мінус» 25.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних потужностей:** баланс відповідей – 20.0% (у попередньому кварталі – 10.0%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 02–29 травня 2023 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- вибірка підприємств за видами економічної діяльності нерепрезентативна.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернівецької області щодо ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	10.0	20.0	10.0	27.3	9.1
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	0.0	20.0	-10.0	9.1	36.4
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-36.4	-20.0	-10.0	27.3	18.2
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-45.5	10.0	-10.0	18.2	20.0
кількості працівників	-18.2	-10.0	-22.2	-9.1	-30.0

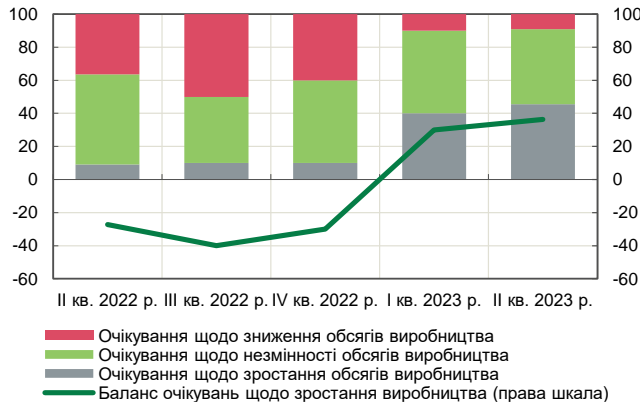
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

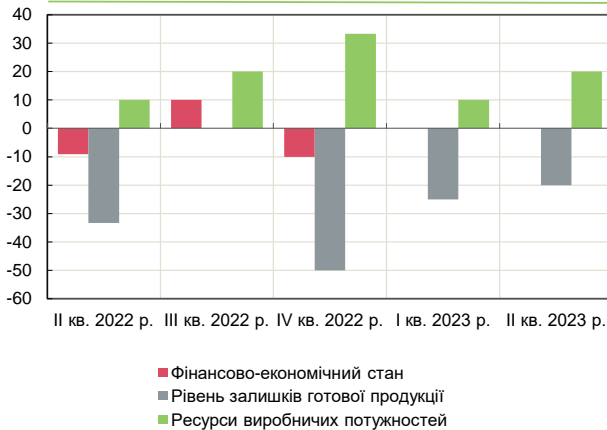
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які зумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

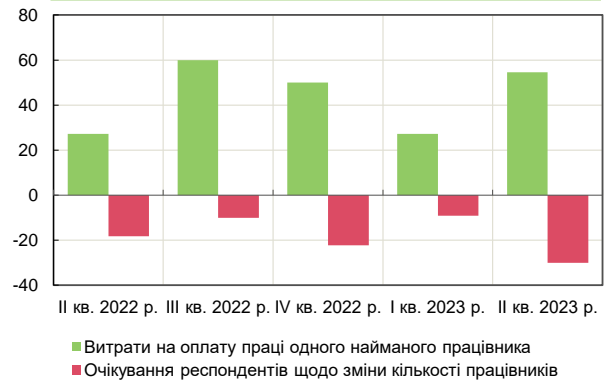
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати праці одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

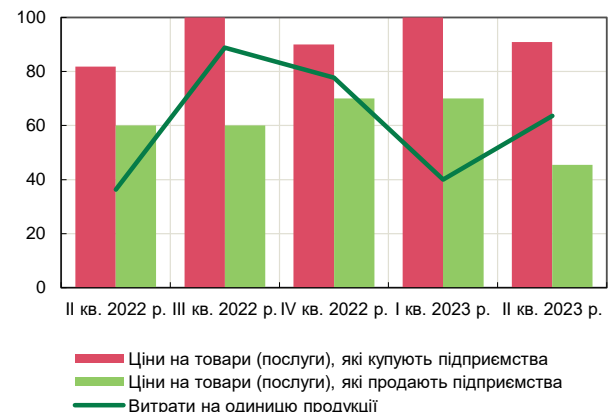
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

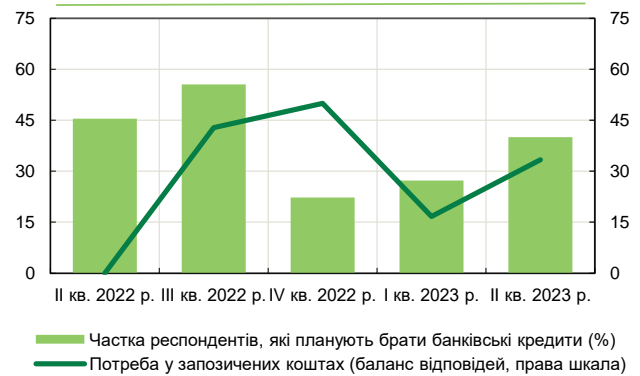
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

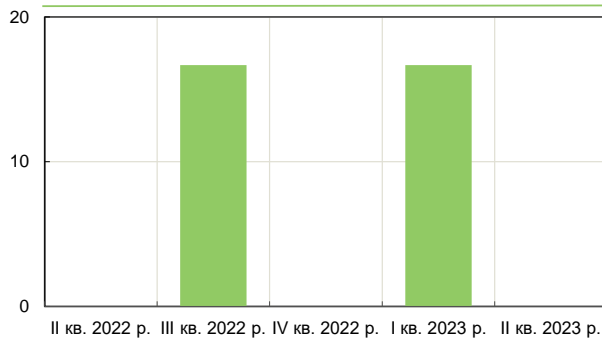
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

